

Opis źródła:

Gazeta Kielecka była czasopismem wydawanym w Kielcach w latach 1870 – 1939. Została założona z inicjatywy Leona Gautiera, naczelnika powiatu kieleckiego, a także Morica Goldhaara, kieleckiego księgarza i społecznika. *Gazeta* miała, głównie, spełniać program pracy organicznej. Obawiano się małego zainteresowania, głównie ze względu na to, że ówczesne Kielce liczyły około 7000 mieszkańców. Rozszerzono więc granice geograficzne działalności gazety na całą gubernię kielecką. Tekst źródłowy jest fragmentem artykułu, dotyczącym sytuacji w Petersburgu, jaka miała miejsce w marcu 1905 roku, czyli w trakcie rewolucji.

Miejsce i data wydania:

Kielce, 15 marca 1905 r., R. 36, nr 22.

Miejsce przechowywania oryginału źródła:

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach.

<http://sbc.wbp.kielce.pl/dlibra/publication/3942/edition/3835/content?ref=desc>

Tekst źródła (fragment):

Petersburski korespondent Warszawskiego Dniownika pisze, iż dzień 4 bieżącego miesiąca wbrew wszelkim pogłoskom i plotkom przeszedł w Petersburgu zupełnie spokojnie. Mówiono o tem, iż awanturnicy szykują się do „roboty”, że jest zamiar „rozprawienia się” z inteligencją, ale wszystko przeszło spokojnie. Przykre wrażenie wywierały tylko zabite okna i drzwi niektórych sklepów. Na ulicach, a głównie na Newskim Prospekcie, było wielu spacerujących, młodzieży szkolnej, robotników itp. Policja stała na posterunkach w liczbie normalnej; wzmocnionych oddziałów nie było widać. W niektórych miejscach tłum robotników głośno rozprawiał, ale wszędzie był porządek.

Słowniczek pojęć:

Rewolucja 1905 r – ogólnokrajowy zryw społeczny, wymierzony głównie przeciwko absolutyzmowi carskiemu. Rozpoczął się w Rosji, jednakże rozlał się też na inne, sąsiednie kraje. Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Rewolucja_1905_roku

Inteligencja – jedna z warstw społecznych

Newski Prospekt – główna ulica Petersburga

Krwawa niedziela – miała miejsce 22 stycznia 1905 roku. W jej trakcie zginęło ponad 1000 demonstrantów. Więcej: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Krwawa_niedziela_\(Petersburg_1905\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Krwawa_niedziela_(Petersburg_1905))

Ruch Robotniczy – ruch społeczno-polityczny, mający na celu ochronę interesów robotników oraz ich praw. Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Ruch_robotniczy

Mikołaj II – car rosyjski od 16 maja 1896 roku do 1917 roku. Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Mikołaj_II_Romanow

Georgij Gapon – prowadził manifestację robotników petersburskich do cara Mikołaja II. Manifestacja ta zamieniła się w wydarzenie znane jako Krwawa Niedziela. Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Georgij_Gapon

Dniewnik – Dziennik

Manifest Październikowy - https://pl.wikipedia.org/wiki/Manifest_październikowy

Pytania do źródła:

Pytania do uczniów szkoły średniej

1. Jaki stosunek do protestujących i demonstrantów miał korespondent Warszawskiego Dniewnika? Czy w artykule brzmi sympatia w stosunku do „awanturników” czy raczej „normalnych ludzi”? Który fragment na to wskazuje?
2. Co wydarzyło się w styczniu 1905 roku? Co zrobił carat w stosunku do ludzi biorących udział w tym wydarzeniu?
3. W jaki sposób przebiegła rewolucja w Królestwie Polskim? Czy były to pokojowe demonstracje? Czy ktoś zginął w trakcie protestów? Które z miast Królestwa Polskiego najbardziej aktywnie uczestniczyły w protestach?
4. Jakie były przyczyny rewolucji 1905 roku w Królestwie Polskim? Jakie były jej skutki?
5. Jakie warstwy społeczne brały udział w protestach w Królestwie Polskim?

Wskazówki:

Odpowiadając na pytania dotyczące stosunku korespondenta Warszawskiego Dniewnika należy pamiętać, że była to gazeta administracji carskiej, a więc będąca finansowaną przez carat.

Krwawa Niedziela, która miała miejsce w Petersburgu w styczniu 1905 roku, zyskała swą nazwę przez fakt, że car nakazał spacyfikować stutysięczny tłum protestujących, którzy nadeszli pod Pałac Zimowy, czyli rezydencję carską. Według szacunków zginęło ponad 1000 osób, w tym kobiety i dzieci. Protestujący pragnęli przekazać carowi postulaty, takie jak zmniejszenie dnia pracy do 8 godzin, przy jednoczesnym nie obniżaniu pensji, jak również amnestii więźniów politycznych. Po Krwawej Niedzieli car zbiegł do Carskiego Sioła, czyli do swojej rezydencji oddalonej o około 25 km od Petersburga.

Odpowiadając na pytania dotyczące protestów w Królestwie Polskim należy pamiętać, które z miast Królestwa były najbogatsze i najbardziej wówczas uprzemysłowione. Stolica Królestwa była jednym z takich miast, jak również Łódź, która słynęła z przemysłu, głównie, tekstylnego. W trakcie zrywów ogólnonarodowych, czy wręcz międzynarodowych, każda z grup społecznych wyczuwała korzyści dla siebie, stąd też, pomimo iż rewolucja była ruchem robotniczym, to jednak tak inteligencja, jak również chłopci czy liberalna burżuazja, brali udział w niej, czynny lub bierny. Korespondent Warszawskiego Dniownika, pisząc, że „awanturnicy” będą chcieli się pozbyć inteligencji, próbował w ten sposób skłócić ze sobą społeczeństwo i odbiorców, czytających gazetę.

Najważniejsze czury:

22 stycznia 1905 – Krwawa Niedziela

Styczeń 1905 – w starciach z wojskiem, w Warszawie, ginie ponad 100 demonstrantów

31 stycznia 1905 – manifestacja w Radomiu

1 lutego 1905 – strajki w Sosnowcu

3 lutego 1905 – strajk w Kielcach

22-24 czerwca 1905 – strajki w Łodzi

17 października 1905 – manifest carski, zwany Manifestem Październikowym

1906 – powołanie rosyjskiego parlamentu

Literatura pomocnicza:

Tych F., Rok 1905, Warszawa 1990

Pajewski J., Historia powszechna 1871 – 1918, Warszawa 2001

Chwalba A., Historia Polski 1795 – 1918, Warszawa 2000

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Łukasz Wołczyk